

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1884. Andra Kammaren. N:o 6.

Lördagen den 2 Februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 24, 25 och 26 nästlidne Januari.

§ 2.

Företogs val af dels sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning och dels tre suppleanter för desse revisorer, dervid utsågos:

till *revisorer*:

Riksdagsmannen	<i>P. Pehrsson</i> i Törneryd	med 142 röster,
»	<i>J. Jonson</i> i Fröstorp	» 141 »
»	<i>A. Gumælius</i>	» 140 »
»	<i>O. Jonsson</i> i Hof	» 140 »
»	<i>J. Mankell</i>	» 136 »
»	<i>H. O. Schönbeck</i>	» 134 »

samt till *suppleanter*:

Riksdagsmannen	<i>H. Johnsson</i>	med 109 röster,
»	<i>J. F. Carlsson</i>	» 100 »
»	<i>A. Hansson</i>	» 99 »

§ 3.

Derefter anställdes val af två revisorer och två revisorssuppleanter för hvardera af Riksbankens afdelningskontor i orterna; och blefvo dervid utsedde:

Lördagen den 2 Februari.

Vid afdelningskontoret i Göteborg:

till revisorer:

f. d. Riksdagsmannen *C. J. Ödman* i Grönskult ... med 91 röster
 och » *O. P. Rylander* i Brostorp ... » 90 »

samt till suppleanter:

Boktryckaren *T. Hedlund* i Göteborg med 47 röster
 och Landtbrukaren *N. A. Wesslau* i Hede » 45 »

Vid afdelningskontoret i Malmö:

till revisorer:

Godsegaren Grefve *R. G. Hamilton* å Ovesholm och
 f. d. Riksdagsmannen *N. Nilsson* i Stäfvie, hvardera med 61 röster,

samt till suppleanter:

Kamereraren *N. M. Lindström* i Lund med 44 röster
 och f. d. Riksdagsmannen *O. Olsson* i Näsbygård ... » 38 »

Vid afdelningskontoret i Luleå:

till revisorer:

Ingenjören *C. A. Sjöberg* i Neder Luleå och
 Kyrkovärden *P. A. Öhman* i Öjjebyn, hvardera med 47 röster

samt till suppleanter:

f. d. Riksdagsmannen *A. Danielson* i Långnäs med 36 röster
 och f. d. » *J. Grape* i Neder Kalix » 34 »

Vid afdelningskontoret i Östersund:

till revisorer:

Landtbrukaren *A. Dillner* i Dillne och
 Organisten *A. Eriksson* i Hölje, Lith, ... hvardera med 62 röster

samt till suppleanter:

Landtbrukaren *Chr. Lithström* i Uplandsby med 38 röster
 och » *J. Bromé* i Billsta » 37 »

Vid afdelningskontoret i Vexjö:

till revisorer:

Häradshöfdingen *C. Hasselrot* i Vexjö med 54 röster
 och Landstingsmannen *J. Andersson* i Hjertanäs ... » 52 »

samt till *suppleanter*:

f. d. Riksdagsmannen *N. Nilsson* i Asarum med 41 röster
och f. d. » *Peter Petersson* i Ugglekull... » 38 »

Vid afdelningskontoret i Visby:

till *revisorer*:

Riksdagsmannen *A. P. Danielson* och
» *A. J. Lyth*, hvardera..... med 63 röster,

samt till *suppleanter*:

Riksdagsmannen *C. A. Bokström* med 47 röster
och » *P. Larsson* i Föhle » 45 »

§ 4.

Vid härefter anställt val af nio ledamöter i hvardera af de tre tillfälliga Utskott, Kammaren beslutat tillsätta, utsågos till

Ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 1:

Herr *A. Nilsson* i Rinkaby med 106 röster
» *J. Boman* » 105 »
» *J. E. Ericsson* i Ahlberga » 105 »
» *A. Huss* » 105 »
» *G. Hæggström* » 105 »
» *A. Johansson* i Löfåsen » 105 »
» *P. M. Larsson* i Löa » 105 »
» *E. Olsson* i Sännersta » 105 »
och Herr *A. Rundbäck* » 94 »

Ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 2:

Herr *C. A. Andersson* i Malmö med 98 röster
» *C. Andersson* i Hamra » 98 »
» *J. Andersson* i Lysvik » 98 »
» *M. Andersson* i Gripenberg » 98 »
» *C. A. Bokström* » 98 »
» *P. O. Eriksson* » 98 »
» *J. Jönsson* i Axtorp » 98 »
» *A. P. Lind* » 98 »
och Herr *A. M. Lundberg* » 97 »

Ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 3:

Herr *C. W. Berglind* med 94 röster
» *C. Herslow* » 94 »
» *J. Johansson* i Stockholm » 94 »

Herr <i>A. Larsson</i> i Lund	med 94 röster
» <i>J. W. Lindh</i>	» 94 »
» <i>A. V. Ljungman</i>	» 94 »
» <i>Olaus Olofsson</i>	» 94 »
» <i>J. A. Öberg</i>	» 94 »
och Herr <i>K. P. Arnoldson</i>	» 89 »

§ 5.

Då till föredragning nu anmäldes Herr *A. P. Linds* under senaste sammanträdet bordlagda motion, N:o 134, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om rotehållares befrielse från byggande och underhållande af trossbodrar samt trossens fortskaffande till och från mötesplatserna, begärde

Herr *A. P. Lind* ordet och yttrade: Sedan de vid riksdagens början väckta motioner numera blifvit tryckta och inom Kammaren utdelade, har jag funnit att flere af dem gå i samma riktning som min nu föredragna motion, hvarföre jag anhåller att få återtaga densamma, emedan jag anser, att den endast skulle komma att belasta riksdagstrycket.

På hemställan af Herr Talmannen medgaf Kammaren, att ifrågasvarande motion, enligt Herr *A. P. Linds* begäran, finge af honom återtagas.

§ 6.

Anmäldes nya motioner af:

Herr *J. G. Jansson*, N:o 135, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändring i gällande bestämmelser angående lots- samt fyr- och båkafgifter;

Herr *J. G. Jansson*, N:o 136, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändrade bestämmelser angående skeppsmätning;

Herr *J. G. Jansson*, N:o 137, om ändring i 89 § Regeringsformen; samt

Herr *Petter Persson* i Isie, N:o 138, om införande af öppen omröstning i Riksdagens båda Kamrar.

Dessa motioner bordlades.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>C. E. von der Lancken</i>	under 8 dagar fr. o. m. denna dag
» <i>V. Ekenman</i>	» 3 » » denna dag

Herr <i>G. Beijer</i>	under 8 dagar fr. den 4 dennes
» <i>A. Fredenberg</i>	» 10 » » » 5 »
» <i>J. E. Ericsson</i> i Ahlberga	» 2 » » » 4 »
samt Herr <i>J. Marcuson</i>	» 14 » » » 9 »

§ 8.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets Memorial N:o 2, angående två till Stats-Utskottet remitterade motioner om tillägg och ändringar i stadgan den 31 Maj 1878 angående skjutsväsendet;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens justitieombudsmans embetsförvaltning;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 2, i anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf Herr A. Huss väckt motion;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 3, i anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf Herr O. N. Wagenius väckt motion;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 4, i anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf Herr O. N. Wagenius väckt motion;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt till betalning i visst fall för borgade varor;

samt Lag-Utskottets Utlåtande N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående kungörande af tiden för allmänna tingssammanträden i vissa domsagor samt för afslutande af ting.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 6 Februari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 27 och 29 nästförflutne Januari.

§ 2.

Föredrogos de vid senaste sammanträdet anmälda motioner, och hänvisades:

Herr *J. G. Janssons* motioner, N:is 135 och 136 till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2 och N:o 137 till Konstitutions-Utskottet, samt

Herr *P. Perssons* i Stora Isie motion, N:o 138, till Konstitutions-Utskottet.

§ 3.

Vid föredragning härefter af Stats-Utskottets Memorial N:o 2, deruti Utskottet, som från Andra Kammaren fått till sig remitterade Herr H. Johnsons motion, N:o 107, och Herr And. Göransson's motion, N:o 122, båda afseende ändring i eller tillägg till stadgan den 31 Maj 1878 angående skjutsväsendet, anmält, det Utskottet ansett sig böra omförmälda motioner till Kammaren återlemna, begärdes ordet af

Herr O. B. Olsson, som yttrade: Då Stats-Utskottet har ansett, att det icke tillkomme detsamma att behandla de ifrågasvarande motionerna, såsom icke innehållande något, som kunde inverka på statsregleringen, har Utskottet kommit till det beslut, som nu är uppläst. Då Kongl. Maj:t till 1878 års Riksdag aflät proposition om skjutsväsendets ordnande, blef denna Kongl. proposition af båda Kamrarne remitterad till Lag-Utskottet. Under behandlingen af den Kongl. propositionen fann Lag-Utskottet för godt begära att få sammanträda med Stats-Utskottet, och på detta sätt blef det ett sammansatt Stats- och Lag-Utskott, som behandlade frågan. Det har visserligen sedermera inträffat det förhållandet, att vid 1881 års riksdag en motion, som då väcktes af Johan Anderson i Tenhult om några mindre ändringar uti ifrågasvarande skjutslag, af Kammaren remitte-

rades till Stats-Utskottet, som genom förbiseende behöll motionen, men detta kan naturligtvis icke lända till någon ledning för framtiden i förevarande hänseende, utan för mig var det klart, att, då Kamrarne förut remitterat Kongl. Maj:ts proposition om skjutsväsendets ordnande till Lag-Utskottet, frågor rörande denna sak också böra behandlas af samma Utskott. Med anledning häraf tager jag mig friheten föreslå, att ifrågavarande motioner må remitteras till Lag-Utskottet.

Vidare anfördes icke; och beslöt Kammaren, som godkände Utskottets åtgärd att återlemna ifrågavarande motioner, hänvisa desamma till behandling af Lag-Utskottet.

§ 4.

Föredrogs och lades till handlingarne Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens justitieombudsmans embetsförvaltning.

§ 5.

Efter föredragning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 2, med återlemnande af en utaf Herr A. Huss inom Andra Kammaren väckt, till Utskottet remitterad motion, N:o 94, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan derom, att Kongl. Maj:t ville antingen medelst tillägg till 2 § af Kongl. förordningen den 18 Juni 1864, angående utvidgad näringsfrihet, eller genom särskild författning meddela sådan bestämmelse, att en hvar, som önskar idka handel eller annan rörelse, hvaröfver bok hållas bör, skall, innan han der till vinner rättighet, förete intyg öfver inhemtad kännedom i bokföring, anförde:

Herr Ola Andersson: Det kan väl icke förnekas, att den motion, hvarom här är fråga, är af beskaffenhet att man mycket väl kan vara tveksam om huru den skall behandlas och följaktligen äfven om till hvilket Utskott den rätteligen bör hänvisas. Motionären har också uppställt sitt förslag så, att man tydligen kan finna, att han sjelf ansett, att den föreslagna förändringen vore af den art att den kunde af Kongl. Maj:t ensam vidtagas eller med andra ord afsåge förändring i s. k. ekonomisk lag. Frågan gäller en ändring i 1864 års författning om näringsfriheten. Men om också denna författning är utfärdad ensamt af Kongl. Maj:t såsom ekonomisk lag, så kan jag icke derföre för min del erkänna, att Kongl. Maj:t kan utan Riksdagens hörande göra *vilka tillägg som helst* i en en gång utfärdad ekonomisk lag. Enligt den uppfattning denna Kammare hittills följt, har den vid en frågas hänvisning till ständigt eller tillfälligt Utskott också velat ådagalägga sin mening i

detta afseende, d. v. s. att Kammaren nu skulle genom att hänvisa denna fråga till ett tillfälligt Utskott godkänna Kongl. Maj:ts rätt att utfärda föreskrifter af förevarande beskaffenhet i administrativ väg. Jag frågar då: kan icke Kongl. Maj:t, lika väl som han utfärdar en förordning af innehåll att en person skall för att idka handel ega kunskap i bokföring, äfven bestämma i administrativ väg, att han t. ex. skall ega den eller den förmögenheten? Jag tror för min del att det vore ganska betänkligt från Riksdagens sida att allt för mycket utsträcka denna rättighet för Kongl. Maj:t. Konstitutions-Utskottet har också år 1880, då det afgjorde en dylik tvist emellan Kamrarne, såsom sin mening uttalat, att det icke vore *den plats* i lagstiftningen, der en föreslagen förändring komme att stå, som vore bestämmande för huruvida det vore af civil- eller ekonomilag natur och i följd deraf för frågans hänvisning till det eller det Utskottet, ntan den inre natur af det ärende, som vore föremål för behandling. Då jag således tror, att ett sådant af mig nyss omnämndt erkännande, som här är i fråga att lemnas Kongl. Maj:t, icke bör af Riksdagen gifvas, så, ehuru jag allt för väl förstår, att olika meningar kunna råda i denna sak, hemställer jag att Kammaren måtte besluta, att förevarande motion må kvarstanna hos Lag-Utskottet och af detsamma behandlas.

Herr Thomasson: Förhållandet är, att Lag-Utskottet förut under alla de år, jag haft äran tillhöra detsamma, mycket lojalt ställt sig till efterrättelse Kamrarnes uppfattning i afseende på det Utskott, till hvilket en motion skall höra, och nästan alltid behållit dem Riksdagen till Lag-Utskottet remitterat, äfven då det kunnat sättas i fråga, huruvida icke en dit remitterad motion lämpligare och mera grundlagsenligt bort hänskjutas till tillfälligt Utskotts behandling. Om Lag-Utskottet denna gång förfarit mera kritiskt, är anledningen att söka deri, att i år blifvit till Lag-Utskottet hänvisad en synnerlig mängd af stora och viktiga frågor; på det Utskottet må kunna egna sådana frågor, som *ostridigt* höra till dess behandling nödig omsorg, har Utskottet sett sig nödsakadt skjuta från sig hvad med sträng tolkning af grundlagen icke tillkommer Lag-Utskottet att behandla. Att så är förhållandet med förevarande ämne har den föregående talaren också egentligen medgifvit. Denna fråga tillhör uppenbarligen hvarken allmän, civil-, kriminal- eller kyrkolagstiftning.

Jag hemställer derföre, att Kammaren ville godkänna Utskottets åtgärd att återlemnas denna motion, desto hellre, som jag har all anledning antaga, att Konstitutions-Utskottet eljest måste skilja emellan Kamrarne, ty jag befarar, med den kännedom jag eger om Första Kammarens förut ådagalagda uppfattning af dylika frågor, att denna Kammare för sin del bifaller Utskottets förfarande.

Herr Rydin: Jag instämmer med den föregående talaren i hans

yttrande och vill endast fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att de betänkligheter, som den ärade talaren på skånebänken hyste, bestodo hufvudsakligen deri att Kammaren, genom att vidtaga den åtgärd Lag-Utskottet här föreslagit, skulle på förhand angifva frågans natur och förklara den tillhöra området af konungens ekonomiska lagstiftningsrätt, just på grund af det sätt hvarpå motionen är affattad. Men jag ber få fästa herrarnes uppmärksamhet derå, att denna frågas afgörande icke under några förhållanden för närvarande kan vara föremål för debatt; här är endast fråga om hvart motionen rätteligen skall hänvisas. Till hvilket Utskott den än öfverlemnas, kommer detta naturligtvis in med sitt förslag, och då först kan Kammaren fatta hvilket beslut i frågan den önskar, samt förklara huruvida den anser frågan vara af den natur, att Kongl. Maj:t icke ensam kan deri stifta lag. Jag lemna för närvarande helt och hållet derhän, huruvida denna motion är af ena eller andra slaget, men medgifvas måste, att detta är en speciel fråga rörande näringsväsendets ordnande, och då är också gifvet, att den till följd af sin natur icke tillhör Lag-Utskottet, utan ett Tillfälligt Utskott. Det är också af vigt, att en sådan speciel fråga blir föremål för den behandling, som ett Tillfälligt Utskott kan lemna, emedan det har godt om tid och därför kan bättre behandla frågan, än om den komme till Lag-Utskottet, som kanske skulle nödgas lägga den på hög, så att frågan icke hunne afgöras vid denna riksdag. Det är under sådana förhållanden som jag yrkar motionens hänvisande till tillfälligt Utskott.

Slutligen vill jag påpeka, att man icke kan ur något ställe i grundlagen visa, att den omständigheten, att en fråga hänvisats till det ena eller andra Utskottet, skulle utöfva ringaste inflytande på frågans natur. Är frågan af den beskaffenhet, att Kongl. Maj:t och Riksdagen skola gemensamt besluta deri, så kan den omständigheten att frågan behandlats af ett tillfälligt Utskott icke förändra detta förhållande. Man har sökt att ur gamla förhållanden deducera, att de tillfälliga Utskotten ungefärligen skulle motsvaras af det gamla Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, som man velat anse endast kunde behandla frågor som afsåge ekonomisk lagstiftning. Men jag vill fästa herrarnes uppmärksamhet på, att så icke är fallet. Till Ekonomi- och Besvärs-Utskottet kunde remitteras äfven en mängd andra frågor, i följd af Rikens Ständers makt att hänvisa till hvilket Utskott man behagade. Då frågan sedan återkom från Utskottet, togs den i betraktande, och först genom sitt beslut bestämde Rikens Ständer frågans beskaffenhet, vare sig den behandlats af Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet eller icke.

Det är till följd af dessa förhållanden och emedan jag finner denna fråga beröra näringsväsendet, som jag anser den vara af natur att böra behandlas af tillfälligt Utskott.

tioner i enlighet med de under öfverläggningen gjorda yrkanden blifvit af Herr Talmannen framställda, beslöt Kammaren, som godkände Utskottets åtgärd att återlemna ifrågavarande motion, hänvisa densamma till behandling af sitt Tillfälliga Utskott N:o 2.

§ 6.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 3, deri Utskottet — som från Andra Kammaren fått till sig hänvisad en af Herr O. N. Wagenius inom Kammaren väckt motion, N:o 114, hvori föreslagits det Riksdagen ville besluta en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utfärdande af en föreskrift af innehåll: att personer, som begifva sig till annan ort för att söka arbete, alltid skola vara skyldiga att ifrån pastor i sin hemort medhafva ålders- och frejdebetyg; och att arbetsgifvare, som antaga dem i sitt arbete, skola förbindas att affordra dem deras prestbetyg samt hos pastors-embetet i sin församling anmäla sina på detta sätt antagna arbetare och der aflemna deras prestbetyg, hvarest de förvaras under arbetarens vistelse i församlingen, samt att pastor skall ej blott föra särskild förteckning öfver sådana hos honom anmälde främmande arbetare, utan äfven underrätta pastorsembetet uti arbetarens hemort om hans närvarande vistelseort — tillkännagifvit, att enär denna motion icke innefattade förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af civil-, kriminal-, kommunal- eller kyrkolag, Utskottet ansett sig föranlätet att till Andra Kammaren återlemna motionen.

I anledning häraf yttrade

Herr Thomasson: Jag anhåller att Kammaren, med godkännande af Lag-Utskottets åtgärd, förvisar denna motion till Tillfälligt Utskott.

Vidare anfördes icke, och beslöt Kammaren, med godkännande af Lag-Utskottets åtgärd att återlemna ifrågavarande motion, hänvisa densamma till behandling af sitt Tillfälliga Utskott N:o 1.

§ 7.

I nu föredraget Memorial N:o 4 anmälde Lag-Utskottet, på enahanda skäl som i Memorialet N:o 3 anförts, återlemnandet af en från Andra Kammaren dit remitterad, af Herr O. N. Wagenius väckt motion, N:o 115, om utarbetande af en förordning, som stadgade, huru en person, som af någon anledning under en längre tid ej någonstades varit hvarken kyrko- eller mantalsskrifven, må kunna visa, huruvida han under tiden förverkat eller bibehållit medborgerligt förtroende.

Herr Thomasson anförde: Jag ber att få framställa samma yrkande i afseende på denna som vid näst föregående punkt.

Med godkännande af Utskottets åtgärd att återlemna ifrågavarande motion, beslöt Kammarén hänvisa densamma till behandling af sitt Tillfälliga Utskott N:o 1.

§ 8.

Föredrogos och biföllos hvart efter annat Lag-Utskottets Utlåtande N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt till betalning i visst fall för borgade varor, och N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående kungörande af tiden för allmänna tingsammans träden i vissa domsagor samt för avslutande af ting.

§ 9.

För motions afgifvande hade sig anmält Herr *Anders Göransson*, hvilken nu aflemnade en motion angående ändringar och tillägg i 15 och 18 §§ Riksdagsordningen.

Denna motion, som erhöi ordningsnummern 139, begärdes på bordet och bordlades.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes vidare följande inkomna ärenden, nemligen:

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om ändring i 18 kap. 1 § Jordabalken;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i 17 kap. 29 § Rättegångsbalken;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion om ändring i 7 kap. 3 § Strafflagen, samt

Andra Kammaréns Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 1, i samlingen N:o 1, med anledning af Herr Johan Andersons i Tenhult motion, N:o 7, angående utredning på hvad sätt församlingarna i så väl regala som patronella pastorat må erhålla rätt att sjelfva kalla prest.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>And. Göransson</i>	under 11 dagar fr. o. m. den	9	dennes
» <i>E. G. Boström</i>	» 8 »	»	» 8 »
» <i>And. Andersson</i> i Lund	» 11 »	»	» 9 »
» <i>F. G. Sandvall</i>	» 11 »	»	» 13 »

§ 12.

Justerades protokollsutdrag; och åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.